

Američtí vojáci musejí i po letech vracet výsluhu, pokud se prokáže, že spáchali trestný čin

Text: Tomáš SOUŠEK

Foto: archiv npor. JUDr. Pavla KŘÍŽE, LL. M.

Právní službu armády Spojených států známou pod zkratkou JAG zná z televizních obrazovek široká veřejnost. Stovky vojenských právníků v roli poradců, advokátů, státních zástupců nebo soudců jsou nedílnou součástí amerických vojsk. Proním Čechem, který měl možnost tento systém důkladně studovat přímo na místě, se stal právní poradce velitele Útvaru speciálních operací (SOG) Vojenské policie.

Český právník uspěl v JAGu

Nadporučík Pavel Kříž rozhodně neměl problém sehnat práci. Přestože od absolvování Právníké fakulty Západočeské univerzity v Plzni ještě příliš času neuplynulo, má za sebou už několikaměsíční praxi u německého obvodního soudu a rok v mezinárodní advokátní kanceláři. Přesto se rozhodl přijmout nabídku právě od Armády České republiky. „Pravdou je, že mně příliš neseděl způsob práce a vztahy uvnitř velké advokátní firmy. Chtěl jsem zkusit něco nového. U SOGu mě navíc lákaly také lepší možnosti sportovního využití, neboť dříve jsem se sportu

věnoval profesionálně,“ říká hned na úvod npor. Pavel Kříž. Prý musel absolvovat hned dva pohovory, aby své budoucí nadřazené přesvědčil, že se svým profilem hodlá skutečně vstoupit do armády. Neodradila jej ani podmínka základního vojenského výcviku, který absolvoval ve Vyškově koncem roku 2005. Od ledna 2006 pak nastoupil k Útvaru speciálních operací Vojenské policie.

Každodenní práce vojenského právníka se skládá z řady na první pohled obyčejných, nicméně důležitých úkonů. „Řeším takové věci, jako jsou například vzniklé škody, pracovní

úrazy či přestupky příslušníků SOGu. Veliteli útvaru připravuji veškeré smlouvy, od těch pracovních až po smlouvy týkající se ostrahy objektů. Naše jednotka často cvičí se speciálními jednotkami německé armády, a tak využívám svých kontaktů i znalosti jazyka a podílím se

na organizaci těchto akcí. Pravidelně zajišťuji také přednášky s právní tematikou. Jako určitý nadstandard pak poskytnu právní poradenství i jednotlivým příslušníkům útvaru,“ vyjmenovává npor. Kříž.

UČENÍ AŽ DO NOCI

Jedním z argumentů pro vstup do armády byla pro Pavla Kříže možnost dalšího vzdělávání. Proto se rozhodl využít nabídku specializovaného kurzu ve Spojených státech v rámci programu IMET. Po splnění nezbytných jazykových testů a dalších podmínek odcestoval do amerického Lacklandu, kde absolvoval další zhruba dvouměsíční jazykovou přípravu. Odtud pak zamířil do univerzitního městečka Charlottesville ve státě Virginie, kde nastoupil na „The Judge Advocate General's Legal Center and School“. Na této škole zahájil základní kurz pro vojenské právníky. Kurzem musí projít každý právník, který chce sloužit v americké armádě. Vedle požadavku na dokončené magisterské studium musejí mít kandidáti ve Spojených státech složené advokátní zkoušky.

„Škola na první pohled přišla vojensky nevyvážena. Žádné kasárenské bloky, ale plnohodnotné kvalitní ubytování a další zázemí zde bylo samozřejmostí. Vojna se však projevila jinde. Denní program začínal nástupem již v 5.45 ráno a následnou tělesnou přípravou zahrnující jak posilování, tak i běh na vzdálenost tři až sedmi kilometrů,“ líčí npor. Pavel Kříž. Samotná výuka pak byla rozdělena do dvou čtyřhodinových bloků a končila v 17.30. Zatímco američtí studenti poté vyráželi do města, český právník většinou zůstával ve svém pokoji a dlouho do noci se dále učil. Vedle určité jazykové bariéry byl hlavním důvodem především americký právní systém, který je zcela odlišný od toho našeho.

Právní služba v americké armádě je pochopitelně mnohem obsáhlejší než v armádě české. Právník tam může zastávat v podstatě čtyři pozice – právního poradce, advokáta, státního zástupce nebo vojenského soudce. Bývá zvykem, že v rámci své kariéry právníci tyto pozice pravidelně střídají. Také proto byla prvním předmětem kurzu právní etika, kde se studenti učili, jak vůči svému okolí vystupovat v závislosti na zastávané funkci. Není prý přípustné, aby například státní zástupce radil vojákovi, který spáchal přestupek. Naopak u právních poradců je zcela běžné, že vojákům pomáhají i s řešením osobních problémů, jako je například rozvod nebo kupní smlouva na byt. „Konkrétně tato zvyklost se mně velmi líbila,

a tak se ji v rámci možností snažím uplatňovat i v našem útvaru,“ dodává npor. Kříž. Dalšími tématy kurzu bylo administrativní a finanční právo. Vojenský právník by měl být schopen veliteli radit, z kterých fondů lze hradit které výdaje. Nechybělo pochopitelně ani mezinárodní právo, při jehož probírání se prý zřetelně projevoval přístup Američanů jakožto příslušníků nejsilnější armády na světě. Na jednu stranu je sice uznávají a respektují, klíčovým je však pro ně postoj vlády Spojených států.

NEVĚRA JE TRESTNÝM ČINEM

Obrovskou zkušeností pak byla výuka amerického trestního práva, které je zcela jedinečné a pro Evropana často až absurdní. To se ale týká v podstatě celého amerického vojenského práva. Díky dlouhé tradici a systému precentů je zde prakticky vše právně ošetřeno. „Existuje například ustanovení o přijímání darů. Například pokud se velitel účastní nějakého jednání či konference, může přijmout maximálně drobné občerstvení. Pozvání na plnohodnotný oběd však už musí odmítnout,“ vyjmenovává český vojenský právník. Když chtěli studenti školy obdarovat odcházejícího velitele, museli vybrat dar v hodnotě do tří set dolarů. Nepřipustný je prý také jakýkoliv bližší styk vojáků, z nichž jeden je v důstojnické hodnosti a druhý nikoliv. Zajímavostí je určité také nevěra v manželství, která je v americké armádě trestným činem.

Zatímco některé americké právní normy v nás mohou vyvolávat úsměv, jiné by jistě nebylo od věci uplatnit i v domácích podmínkách. Američtí vojáci se totiž nemožno spolehat na promlčení trestných činů nebo na to, že z armády odejdou. „Pokud se zjistí, že se voják dopustil protiprávního jednání a není již v činné službě, je automaticky reaktivován a postaven před vojenský soud. Ten jej pak v některých případech může odsoudit mnohem přísněji než soud civilní. Neobvyklé tak nejsou ani případy, kdy byli odsouzeni bývalí vysocí důstojníci, kteří nejenže přišli o své hodnosti a přestali pobírat výsluhové náležitosti, ale museli také vrátit vše, co za dlouhé roky výsluhy od armády dostali,“ uvádí příklad npor. Pavel Kříž.

Výuka každého předmětu ve škole amerického JAGu byla zakončena zkouškou. Český právník i přes odlišný jazyk i právní systém dosahoval pravidelně výborných výsledků. Navíc jako první zahraniční student v historii zvítězil také v soutěži fyzické zdatnosti. Podle jeho vlastních slov šlo o mimořádnou zkušenost. „Uplatnění získaných vědomostí vidím například v aliančních strukturách a v zahraničních misích, jichž se příslušníci našeho útvaru účastní. Všude tam se postupy a předpisy setkávají s americkým vojenským právem. Řadu poznatků ale lze aplikovat i v každodenní činnosti doma,“ hodnotí studium nadporučík Pavel Kříž. Podle jeho názoru by se však mělo zvyšovat právní povědomí všech vojáků české armády.

